

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

IV. ÚS 153/2023-15

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miroslava Duriša a sudcov Ladislava Duditša (sudca spravodajca) a Libora Duľu v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky **BENCONT COLLECTION, a. s.**, Vajnorská 100/A, Bratislava, IČO 47 967 692, zastúpenej Advokátskou kanceláriou JUDr. Veronika Doláková, PhD., s. r. o., Martinčekova 13, Bratislava, IČO 50 361 368, v mene ktorej koná konateľka a advokátka JUDr. Veronika Doláková, PhD., proti uzneseniu Okresného súdu Banská Bystrica č. k. 22 Up 372/2022 z 9. novembra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 22. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na pokojné užívanie majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd uznesením všeobecného súdu označeným v záhlaví tohto uznesenia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a žiada priznať náhradu trov konania pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a ostatných listín vyplýva, že sťažovateľka sa návrhom na vydanie platobného rozkazu podaným 31. mája 2022 na Okresnom súde Banská Bystrica (ďalej len „okresný súd“) domáhala proti žalovanému zaplata sumy 7 154,32 eur s príslušenstvom podľa zákona č. 307/2016 Z. z. o upomínacom konaní a o doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o upomínacom konaní“). Tvrdila, že jej právny predchodca ako veriteľ a žalovaný ako dlžník uzavreli zmluvu o úvere, podľa ktorej bol žalovanému poskytnutý úver. Ten ho však riadne nesplácal, čo malo za následok, že úver bol 7. februára 2012 vyhlásený za predčasne splatný.

3. Uznesením vyššieho súdneho úradníka z 9. septembra 2022 okresný súd odmietol návrh sťažovateľky ako neprípustný z dôvodu podľa § 3 ods. 6 písm. f) zákona o upomínacom konaní, podľa ktorého návrh nie je prípustný, ak sa uplatňuje nárok v zjavnom rozpore s právnymi predpismi. Tento zjavný rozpor okresný súd videl v premlčaní nároku, keďže premlčacia doba, ktorá začala plynúť po vyhlásení predčasnej splatnosti úveru 7. februára 2012, nespočívala podľa § 112 Občianskeho zákonníka nielen počas rozhodcovského konania, ale ani počas následného exekučného konania, v ktorom exekučný súd zamietol žiadosť súdneho exekútora o udelenie poverenia na vykonanie exekúcie na základe rozhodcovského rozsudku, keď dospel k záveru, že ide o nespôsobilý exekučný titul. Podľa okresného súdu základnou podmienkou spočívania premlčacej doby je, aby veriteľ právo uplatnil buď na všeobecnom súde, alebo na inom, avšak nevyhnutne príslušnom orgáne, ktorým môže byť i rozhodcovský súd. Ak si veriteľ uplatnil svoje právo na rozhodcovskom súde, ktorý nemal právomoc vydať rozhodcovský rozsudok, nejde o uplatnenie práva na príslušnom orgáne podľa § 112 Občianskeho zákonníka.

4. Proti uzneseniu vyššieho súdneho úradníka podala sťažovateľka sťažnosť. Nesúhlasila s posúdením uplatneného nároku ako premlčaného a domáhala sa takého výkladu § 112 Občianskeho zákonníka, ktorý by uznal spočívanie premlčacej doby počas rozhodcovského konania, hoc aj na základe rozhodcovskej doložky, ktorá bola vyhlásená za neplatnú v následnom exekučnom konaní.

5. Ústavnou sťažnosťou napadnutým uznesením sudcu okresného súdu bola sťažnosť sťažovateľky ako nedôvodná zamietnutá. Podľa okresného súdu je upomínacie konanie alternatívnym riešením sporov a ako také má oproti konaniu podľa Civilného sporového poriadku špecifiká, no odmietnutie návrhu podľa § 6 ods. 3 zákona o upomínacom konaní nie je prekážkou na opätovné uplatnenie nároku žalobou podľa Civilného sporového poriadku. Vzhľadom na to, že nárok vychádza zo spotrebiteľskej zmluvy, súd primárne vyhodnocoval otázku premlčania s poukazom na § 54a Občianskeho zákonníka. Podľa sudcu je správny záver uznesenia vyššieho súdneho úradníka o premlčaní nároku. Na posilnenie správnosti argumentácie okresný súd odkázal okrem iného na rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 572/2017 a sp. zn. II. ÚS 149/2018 a uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 153/2017. Podľa okresného súdu sťažovateľka si sama privodila, že pohládavku nemožno pre jej premlčanie vymáhať, keď si nárok mohla uplatniť aj žalobou na súde, ktorý by sa vysporiadal s právomocou rozhodcovského súdu. K tomu poukázal, že už pred uplatnením nároku v rozhodcovskom konaní z rozhodovacej praxe najvyšších súdnych autorít súdu vyplývalo, že pre platnosť rozhodcovskej zmluvy je nevyhnutná písomná forma rozhodcovskej zmluvy, ktorá je zachovaná, ak je obsiahnutá v dokumente podpísanom zmluvnými stranami (3 Cdo 122/2011, 2 Cdo 245/2010). Okrem toho exekučný súd má právomoc skúmať, či rozhodcovské konanie prebehlo na základe uzavretej rozhodcovskej zmluvy (3 Cdo 146/2011). Napokon uviedol, že takýmto právnym posúdením v obdobnej veci nedošlo k porušeniu práv žalobcu (uznesenie č. k. III. ÚS 566/2022 z 13. októbra 2022).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Proti napadnutému uzneseniu sťažovateľka brojí nasledujúcou argumentáciou:

a) V súvislosti s námietkou porušenia čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru okresný súd jej právne aj fakticky znemožnil, aby si akokoľvek ďalej uplatnila svoje právo súdnou cestou. Bola porušená zásada rovnosti účastníkov konania podľa čl. 47 ods. 3 ústavy, keď žalovanej bola poskytnutá nadmerná ochrana, ktorá hoci je pri slabšej strane zvýšená, musí mať svoje hranice. Výklad a aplikácia § 112 Občianskeho zákonníka, ktorý nepripúšťa spočívanie premlčacej doby, keď účastník právneho vzťahu legitímne uplatní svoje právo na rozhodcovskom súde, sú arbitrárne a v rozpore s čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, keďže tým dochádza k úplnému zmareniu možnosti domáhať sa svojho práva na súde. Vo veci preto nedošlo k ústavne konformnému výkladu právnych noriem podľa čl. 152 ods. 4 ústavy. Namietaným výkladom podľa sťažovateľky dochádza k neprimeranému uprednostneniu záujmov povinného, k extrémnej nerovnosti medzi stranami. Ak by bol ako správny pripustený výklad okresného súdu, dochádzalo by k absurdným situáciám.

b) K namietanému porušeniu práv vlastníť a pokojne užívať majetok sťažovateľka uvádza, že predmetom vlastníckeho práva je aj proti povinnému v namietanom konaní uplatnená pohľadávka, pričom štát jej nezabezpečil primeranú a efektívnu úroveň ochrany, keď konal jednostranne v prospech povinného prostriedkami bezhraničnej ochrany spotrebiteľa. Podľa sťažovateľky jej úplne zanikne nárok na domáhanie sa toho, čo je predmetom jej vlastníckeho práva. Dochádza tak k hrubému nepomeru medzi jej právami a právami povinného.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

7. Napadnutému uzneseniu okresného súdu sťažovateľka vyčíta ústavne neakceptovateľný výklad právnej úpravy, znemožnenie súdnej ochrany a zvýhodnenie protistrany.

8. Sťažovateľkou uvádzané námietky o porušení ďalších práv (podľa čl. 47 ods. 3, čl. 48 ods. 2 ústavy) ústavný súd vzhľadom na ich neuvedenie v petite výroku považoval len za podpornú časť argumentácie o porušení práv podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru.

III.1. K namietanému porušeniu označených práv napadnutým uznesením okresného súdu:

9. Z čl. 127 ods. 1 ústavy vyplýva, že právomoc ústavného súdu poskytovať ochranu základným právam a slobodám je daná iba subsidiárne, teda len vtedy, keď o ochrane týchto práv a slobôd nerozhodujú všeobecné súdy.

10. Zmysel a účel princípu subsidiarity vyvoditeľný z čl. 127 ods. 1 ústavy spočíva v tom, že ochrana ústavnosti nie je a podľa svojej povahy ani nemôže byť výlučne úlohou ústavného súdu, ale je úlohou všetkých orgánov verejnej moci v rámci im zverených kompetencií. Ústavný súd predstavuje v tejto súvislosti *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci, ktoré sa na ochrane ústavnosti podieľajú. Opačný záver by znamenal popieranie princípu subsidiarity právomoci ústavného súdu vyplývajúceho z čl. 127 ods. 1 ústavy, ako aj legislatívnej konštrukcie § 53 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov [ďalej len „zákon o ústavnom súde“ (porovnaj m. m. III. ÚS 149/04, IV. ÚS 135/05, II. ÚS 156/09, I. ÚS 480/2013)], podľa ktorého sťažnosť nie je prípustná, ak sťažovateľ nevyčerpal opravné prostriedky alebo iné právne prostriedky, ktoré mu zákon na

ochranu jeho základných práv alebo slobôd účinne poskytuje a na ktorých použitie je sťažovateľ oprávnený podľa osobitných predpisov.

11. Ústavný súd podotýka, že základným cieľom upomínacieho konania bolo vytvorenie zrýchleného elektronického a formulárového konania pre rozhodovanie o peňažných nárokoch. Upomínacie konanie je (len) alternatívnym spôsobom riešenia sporov vzniknutých pri uplatňovaní peňažných nárokov, ktorého využitie však za ustanovených podmienok (odmietnutie návrhu) nevyklučuje právo strany sporu (účastníka upomínacieho konania) na opätovné uplatnenie peňažného nároku civilnou žalobou podľa príslušných ustanovení Civilného sporového poriadku. Rozhodnutie o odmietnutí návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní teda nezakladá prekážku *rei iudicatae* a nevyklučuje možnosť účastníka upomínacieho konania obrátiť sa so svojím peňažným nárokom na príslušný všeobecný súd (porov. IV. ÚS 276/2018, č. 67/2018 ZNaU).

12. Otázku posúdenia prípustnosti návrhu rieši zákon. Posúdenie splnenia zákonných predpokladov (podmienok) prípustnosti návrhu s negatívnym výsledkom nemôže viesť k záveru o porušení označených práv sťažovateľa v prípade, ak zákonné pravidlá návrh nepripúšťajú (m. m. IV. ÚS 35/02). Postup súdu v súlade so zákonom nemôže byť dôvodom na vyslovenie porušenia označeného práva sťažovateľa. K takému záveru môže viesť len ústavne neudržateľný výklad zákona okresným súdom v otázke posúdenia prípustnosti návrhu na vydanie platobného rozkazu. Stanovenie podmienok obmedzujúcich prípustnosť návrhu je pritom v komplexnom ponímaní legitímne a korešponduje s úlohami, ktoré má upomínacie konanie plniť.

13. Sťažovateľke nebola poskytnutá osobitná procesná ochrana v rámci upomínacieho konania ako odklonu od konania a rozhodnutia vo veci po verejnom a ústnom prerokovaní tak, ako to predpokladá, či už čl. 46 ods. 1 ústavy, alebo čl. 6 ods. 1 dohovoru. Záver namietaného uznesenia okresného súdu však nie je konečný a sťažovateľka sa zaplata svojjej pohľadávky – svojho majetkového práva môže domáhať riadnou súdnou cestou podaním žaloby proti žalovanému. V takomto ústavou predpokladanom súdnom konaní môže byť znova vo viacerých inštanciách všeobecného súdnictva a predovšetkým inak, ako to vyplýva z namietaného uznesenia okresného súdu, posúdená otázka toho, či sťažovateľke možno súdnym rozhodnutím priznať ňou doteraz len alternatívnymi prostriedkami uplatňované právo na zaplata pohľadávky (III. ÚS 566/2022).

14. V ústavnej sťažnosťou namietanom rozhodnutí okresného súdu formulovaný záver o tom, že pohľadávke sťažovateľky ako súčasť jej majetku nemožno priznať ochranu platobným rozkazom v upomínacom konaní, neznamená, že jej nebude vyhovené v konaní o žalobe podľa Civilného sporového poriadku.

15. Skutočnosť, že sťažovateľka pri uplatňovaní svojho majetkového práva neúspešne využila alternatívne prostriedky, neznamená, že jej majetkovému právu nemôže byť poskytnutá ochrana v spore na základe žaloby podľa Civilného sporového poriadku. Sťažovateľke stále prístupná právna cesta – právny prostriedok ochrany jej základných práv je preto dôvodom neprípustnosti jej ústavnej sťažnosti. Nielen právne, ale ani fakticky nebolo sťažovateľke znemožnené, aby si svoje právo uplatnila súdnou cestou.

16. Sťažovateľka nevyčerpala právne prostriedky, ktoré jej priznáva zákon na ochranu jej základných práv a slobôd. Za týchto okolností je potrebné považovať ústavnú sťažnosť

sťažovateľky za predčasne podanú, preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) v spojení s § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

17. Len nad rámec už uvedeného v súvislosti so sťažnosťami námietkami sťažovateľky ústavný súd uvádza, že v posudzovanej veci nezistil, že by napadnutým uznesením okresného súdu mohlo dôjsť k porušeniu práva na súdnu ochranu alebo práva na spravodlivý proces, alebo označených hmotných práv. Ústavnému súdu neprislúcha prehodnocovať posúdenie splnenia predpokladov na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní; jeho právomoc totiž nenahrádza postupy a rozhodnutia všeobecných súdov a neslúži na skúmanie namietanej vecnej nesprávnosti, pretože ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo vzťahu k všeobecným súdom. Zákon o upomínacom konaní vyslovene ráta s možnosťou odmietnutia návrhu na vydanie platobného rozkazu v upomínacom konaní, ak všeobecný súd na podklade žalobcom predložených tvrdení a dôkazov usúdi, že nie sú splnené podmienky na jeho vydanie (§ 6 ods. 1 zákona o upomínacom konaní). Okresný súd vo veci sťažovateľky postupoval v zmysle citovaných zákonných ustanovení, pričom z uznesenia okresného súdu vydaného sudcom nevyplýva svojvôľa alebo taká aplikácia a interpretácia relevantnej právnej úpravy, ktorá by bola extrémnym vybočením z pravidiel upravujúcich upomínacie konanie, ako to tvrdí sťažovateľka (I. ÚS 447/2020).

18. Vzhľadom na už uvedené ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto uznesenia, a z dôvodu odmietnutia ústavnej sťažnosti ako celku sa už ďalšími procesnými návrhmi sťažovateľky uvedenými v ústavnej sťažnosti nezaoberal.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 9. marca 2023

Miroslav Duriš
predseda senátu